

Grafmonument van Käthe Kollwitz voor haar zoon

EDITO

'Historia, historiae. Over vormveranderingen in de historische cultuur', zo luidt de titel van een bijdrage over geschiedschrijving in het Nederlandse *Feit en Fictie. Tijdschrift voor de Geschiedenis van de representatie*⁽¹⁾. Eigenlijk wil de auteur, Frank van Vree, docent cultuurgeschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam, een antwoord geven op de critici van het huidige geschiedenisonderwijs, die vinden dat de overdracht van elementaire feitenkennis schromelijk verwaarloosd wordt. Maar hij speelt ook in op het veelgehoorde gelamenteer over het 'tanende historisch besef' en 'de steeds oppervlakkiger wordende maatschappij'.

van Vree stelt zich terecht de vraag welke normen hierbij gehanteerd worden. En hoe dat beeld van een afbrokkelend historisch besef dan te rijmen valt met overvolle studiezalen in archieven en bibliotheken (en daar kunnen we van meespreken!) en met een steeds grotere toeloop naar historische monumenten of musea met resten van het verleden.

"Soms lijkt het alsof die toestromende bezoekers van kale ruïnes, tochtige forten en mysterieuze steenformaties aan een collectieve dwangneurose lijden", aldus van Vree, "maar die impressie doet geen recht aan het feit dat velen worden gedreven door een oprechte interesse".

Trouwens, vervolgt hij, men zoekt de sensatie van de geschiedenis niet alleen in het museum, de bibliotheek of het archief, maar ook steeds meer op de televisie. En dit geldt niet alleen voor hen die 'minder onderlegd' en dus 'minder gevoelig voor het geschreven woord' zijn. Inderdaad, historische documentaires als het Britse 'People's Century' of iets minder ambitieuze programma's als 'Histories' op de VRT, worden ook door intellectuelen gemaakt.

Kortom, de interesse voor geschiedenis is niet afgenomen, zij manifesteert zich alleen in andere vormen én ze wordt anders beleefd. Het historisch bedrijf staat immers niet los van maatschappelijke ontwikkelingen, zoals de opmars van de audiovisuele media, de globalisering op alle terreinen, het afbrokkelen van de grote politieke ideologieën...De geschiedschrijving is daarom zelf pluriformer geworden en daardoor misschien wat ordelozier.

Of zoals van Vree het uitdrukt: "Het grote geschiedverhaal, de 'historia', heeft plaats gemaakt voor een veelheid aan verhalen, 'historiae'". Verhalen die een bron en middel blijven bij de vorming van de individuele of collectieve identiteit. Verhalen die ons helpen om niet te vergeten, verhalen die ons confronteren met een steeds complexere wereld, verhalen die ons wakker houden.

Het zijn die verhalen die we ook in *Brood & Rozen* willen brengen. Zonder nostalgie of grote ideologische boodschap, maar wel nog steeds gelovend in het belang en het nut van de historische praktijk.

De redactie

(1) F. van VREE, *Historia, historiae. Over vormveranderingen in de historische cultuur*. In: *Tijdschrift voor de geschiedenis van de representatie*, 3(1997)3, pp. 8-15.